

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ НАУК УКРАЇНИ

Володимирська, 54, Київ-54, 01601, МСП.

E-mail: prez@nas.gov.ua. Факс: (044) 234-32-43

Телефон: канцелярія 234-51-67, 239-65-94; для довідок 239-66-66, 239-64-44

Для телеграм: Київ, Наука. ЄДРПОУ 00019270

№ 110/1479-5 «26» 09 2024р.

На Ваш №

Міністерство захисту довкілля та
природних ресурсів України

гр. Віталію ШЕЙКУ
foi+request-133780-a9acd5a9@dostup.org.ua

Щодо звернення гр. В.Шейка

Національна академія наук України розглянула звернення гр. В. Шейка щодо скорочення популяцій окремих видів птахів, надіслане листом Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів України від 19.09.2024 №11/11-04/3435-24, та надсилає відповідь Інституту зоології ім. І.І. Шмальгаузена НАН України стосовно зазначених питань.

Додаток: лист Інституту зоології ім. І.І. Шмальгаузена НАН України від 24.09.2024 № 114/418 на 1 арк.

Віцепрезидент Національної
академії наук України
академік НАН України

Вячеслав КОШЕЧКО

Виж.: Приваліхін Сергій 239-65-92

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ НАУК
УКРАЇНИ

ІНСТИТУТ ЗООЛОГІЇ
ІМ. І.І.ШМАЛЬГАУЗЕНА

вул. Богдана Хмельницького, 15
Київ, 01054, Україна
Тел.: (380-44)235-1070 факс: (380-44)235-7053
E-mail: iz@izan.kiev.ua

NATIONAL ACADEMY OF SCIENCES
OF UKRAINE

SCHMALHAUSEN
INSTITUTE OF ZOOLOGY

вул. B. Khmelnytskogo, 15
Kyiv, 01054, Ukraine
Phone: (380-44)235-1070 Fax: (380-44)235-7053
E-mail: iz@izan.kiev.ua

24.09.2024 № 114/418
На № ОКЖ-1885 від 19.09.2024

Президія НАН України

Інститут зоології ім. І. І. Шмальгаузена НАН України надсилає відповідь на запит В. Шейко з таких питань:

1. Чому на території України різко скоротилася популяція птахів таких як, горобець, синиця ластівка ?

2. Які екологічні фактори впливають на їхнє зникнення або скорочення як виду ?

В Україні гніздяться 3 види горобців, 7 видів синиць та 3 види ластівок, тобто загалом 13 видів. Незрозуміло про які саме види йдеться у запиті? Крім цього, слід вказати, що в Україні не ведеться моніторинг чисельності ні одного з цих 13 видів, оскільки більш ніж за 30 років так і не було створено державну систему моніторингу біорізноманіття. Тому достовірні дані про тренди чисельності цих видів відсутні. Необхідно зауважити, що чисельність майже усіх видів тварин, у тому числі і птахів, може значно коливатися з року в рік. Причин такого коливання чисельності може бути багато, але без цільових досліджень неможливо виявити, які з них діють в кожному конкретному випадку. Багаторічні зміни чисельності зовсім не є свідченням, що відбувається тривале зниження або зростання чисельності виду. Щоб стверджувати про наявні тривалі тренди, потрібно проводити довгостроковий моніторинг, який, як зазначено вище, в країні відсутній.

«Проблеми» зникнення окремих видів птахів виникають досить регулярно, особливо це стосується горобців (хатнього і польового). Про їх зникнення у населених пунктах України після Чорнобильської аварії писали/розповідали майже всі медіа, пов'язуючи це з радіоактивним забрудненням. Хоча в реальності цього не було. Після того ще кілька разів піднімалося це питання, останній раз у цьому році, наприклад, у Закарпатті. Можна навести подібні приклади з десятками інших видів. Є птахи, чисельність яких дійсно скоротилася у десятки і сотні разів у цілих регіонах України. Найбільш вражаючим прикладом є жайворонок польовий, чисельність якого ще у 1990-х роках становила більш ніж 100 пар/км². Зараз він майже зник в агроценозах Лісостепу і Степу через широке застосування агресивних (небезпечних для багатьох птахів) пестицидів. Щодо горобців, з ними все гаразд, вони зараз найчисельніші птахи у містечках і сільських населених пунктах. У цьому році через аномальні погодні умови у другій половині літа та у вересні (відсутність нормальної кількості опадів) у горобців випав 3-й цикл гніздування. Приблизно до середини липня була звичайна висока чисельність обох видів. Вони успішно закінчили другий цикл розмноження і майже одночасно залишили місця гніздування. Найімовірніше, вони перемістилися у більш вологі біотопи: до ставків, озер, в заплави річок. Хоча свої «домівки» вони «не забували» - один раз на 7-10 днів вони відвідували їх, перебуваючи біля них кілька годин, а потім знову «зникали».

Директор Інституту
доктор біологічних наук

Вик.

Костошин В.А., Полуда А.М.

Віталій ХАРЧЕНКО